

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
24/2021	Kommunestyret	PS	23.03.2021

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Atle Fasteland	FE-001, TI-&13	21/30

HØYRINGSUTTALE - DEMOGRAFIUTFORDRINGAR I DISTRIKTA

Vedlegg:

Det handler om Norge. Bærekraft i hele landet. Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak:

Vaksdal kommune meiner demografiutvalet sin rapport er eit godt utgangspunkt for prosess med å utvikle norsk distriktpolitikk i åra frametter, og støttar opp om tilrådingane i rapporten kap.10.

Frå Vaksdal kommune vil nokre punkt presiserast:

- God kommunikasjon, veg og bane, samt fullt utbygd fibernett / godt utbygd nett er ein føresetnad for å få stabilisere og auke folketalet
- Utdanningskapasiteten innan helse og omsorg må aukast slik at kommunane er i stand til å møte den forventede veksten i eldre i åra frametter.
- Inntektssystemet til kommunane må innrettast slik at kommunane er i stand til å handtere «eldrebølga».
- Framtidsretta samfunnsplanlegging må prioriterast.
- Distriktskommunane i Noreg har nokre felles trekk, likevel har dei ulike utfordringar, mellom anna med utgangspunkt kor nær dei ligg byar eller distriktssentera. Tiltaka må avspegle skilnaden mellom kommunane slik at tiltak vert «skreddarsydd» og retta mot dei utfordringane ein ser i den enskilte kommune.

Tilleggsforslag lagt inn i møteportalen av Kjartan Haugsnes, SV:

Tilleggs punkt til administrasjonen.

- Kommunalt sjølvstyre; Kommunane må sjølv kunne vurdere storleik på eigen eigedomsskatt inntil 7 promille.

- Det er av avgjerande betydning at naturressursskatt på vasskrafta og kompensasjon for avgjevne naturressursar held fram som i dag.
- Det må iverksettjast plan for utflytting av statlege arbeidsplassar frå Oslo. Målsettinga må vere at nye statlege arbeidsplassar kjem distrikta til gode.
- Staten saman med fylkeskommunane må innføre ei takst for all kollektivtrafikk i kvart fylke. I tillegg må unge under 18 år og elev/student få betydeleg rimelegare kollektivtrafikk enn i dag. Stat og fylkeskommune må utvikle kollektivtilbodet i distrikta slik at det vert eit reelt alternativ til bilen.

Tilleggsforslag lagt inn i møteportalen av Amalie Johnsen Lunde, AP:

- Reell satsing på desentralisert og fleksibel utdanning er forutsetning for økt kompetanse. Det må liggja føre insentiv for å gje tilbod også i distrikta, og for å tilby meir fleksible utdanningar. Dette må takast hensyn til i gjennomgangen av finansieringa til UH-sektoren.

Kommunestyret - Sak 24/2021

KOM - Behandling:

Tilleggsframlegg frå Kjartan Haugsnes, SV:
Tilleggs punkt til administrasjonen.

- *Kommunalt sjølvstyre; Kommunane må sjølv kunne vurdere storleik på eigen eigedomsskatt inntil 7 promille.*
- *Det er av avgjerande betydning at naturressursskatt på vasskrafta og kompensasjon for avgjevne naturressursar held fram som i dag.*
- *Det må iverksettjast plan for utflytting av statlege arbeidsplassar frå Oslo. Målsettinga må vere at nye statlege arbeidsplassar kjem distrikta til gode.*
- *Staten saman med fylkeskommunane må innføre ei takst for all kollektivtrafikk i kvart fylke. I tillegg må unge under 18 år og elev/student få betydeleg rimelegare kollektivtrafikk enn i dag. Stat og fylkeskommune må utvikle kollektivtilbodet i distrikta slik at det vert eit reelt alternativ til bilen.*

Tilleggsframlegg frå Amalie Johnsen Lunde, H:

- Reell satsing på desentralisert og fleksibel utdanning er forutsetning for økt kompetanse. Det må liggja føre insentiv for å gje tilbod også i distrikta, og for å tilby meir fleksible utdanningar. Dette må takast hensyn til i gjennomgangen av finansieringa til UH-sektoren.

Røysting:

Det vart først røysta over kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak, som vart samrøystes vedteke.

Det vart så røysta over Kjartan Haugsnes sitt tilleggsframlegg punkt for punkt:

Punkt 1. Vedteke mot 6 røyster (H, FRP)

Punkt 2. Samrøystes vedteke

Punkt 3. Samrøystes vedteke

Punkt 4. Samrøystes vedteke

Amalie Johnsen Lunde sitt tilleggsframlegg vart samrøystes vedteke

KOM - Tilråding/Vedtak:

Vaksdal kommune meiner demografiutvalet sin rapport er eit godt utgangspunkt for prosess med å utvikle norsk distriktspolitikk i åra frametter, og støttar opp om tilrådingane i rapporten kap.10.

Frå Vaksdal kommune vil nokre punkt presiserast:

- God kommunikasjon, veg og bane, samt fullt utbygd fibernett / godt utbygd nett er ein føresetnad for å få stabilisere og auke folketalet
- Utdanningskapasiteten innan helse og omsorg må aukast slik at kommunane er i stand til å møte den forventede veksten i eldre i åra frametter.
- Inntektssystemet til kommunane må innrettast slik at kommunane er i stand til å handtere «eldrebølga».
- Framtidsretta samfunnsplanlegging må prioriterast.
- Distriktskommunane i Noreg har nokre felles trekk, likevel har dei ulike utfordringar, mellom anna med utgangspunkt kor nær dei ligg byar eller distriktssentera. Tiltaka må avspegle skilnaden mellom kommunane slik at tiltak vert «skreddarsydd» og retta mot dei utfordringane ein ser i den einskilde kommune.
- Kommunalt sjølvstyre; Kommunane må sjølv kunne vurdere storleik på eigen eigedomsskatt inntil 7 promille.
- Det er av avgjerande betydning at naturressursskatt på vasskrafta og kompensasjon for avgjevne naturressursar held fram som i dag.
- Det må iverksettast plan for utflytting av statlege arbeidsplassar frå Oslo. Målsettinga må vere at nye statlege arbeidsplassar kjem distrikta til gode.
- Staten saman med fylkeskommunane må innføre ei takst for all kollektivtrafikk i kvart fylke. I tillegg må unge under 18 år og elev/student få betydeleg rimelegare kollektivtrafikk enn i dag. Stat og fylkeskommune må utvikle kollektivtilbodet i distrikta slik at det vert eit reelt alternativ til bilen.
- Reell satsing på desentralisert og fleksibel utdanning er forutsetning for økt kompetanse. Det må liggja føre insentiv for å gje tilbod også i distrikta, og for å tilby meir fleksible utdanningar. Dette må takast hensyn til i gjennomgangen av finansieringa til UH-sektoren.

Bakgrunn for saka:

Distriktsdemografiutvalet vart sett ned av regjeringa hausten 2019 som ei oppfølging av regjeringa si [Stortingsmelding om distriktspolitikk](#). Mandatet til utvalet var å greie ut følgjene av demografiutfordringar i distrikta. Folketalsnedgang, stadig eldre befolkning og færre i yrkesaktiv alder er eksempel på utfordring for kommunar i distrikta. Utvalet skulle og kome med framlegg til løysingar. Victor D. Normann, professor emeritus NHH, leia utvalet.

Utvalet sin rapport er sendt på høyring av Kommunal- og moderniseringsdepartementet med høyringsfrist 26. mars 2021.

Saksopplysningar:

Meldinga inneheld ei grundig analyse av sentrale utfordringar i distriktpolitikken framover. Utvalet konkluderer med at det er mogleg å stabilisere folketalet i distrikta i åra frametter, men at det vil krevje ein aktiv distriktpolitisk innsats. Mykje ligg allereie til rette for fleire arbeidsplassar i distrikta. Utvalet peiker på at dette gjeld spesielt innafor privat sektor. Trass i dette vel mange unge å busetje seg i og rundt større byar.

Vaksdal kommune ligg innafor det ein kan definere som «i og rundt større byar». Likevel slit vi med nedgang i folketalet. Også i Vaksdal får vi i åra frametter, om ikkje vi klarar å snu trenden, ein aldrende befolkning med færre yrkesaktive. Det blir difor viktig for oss å stimulere til «bulyst» i distrikta. For Vaksdal vil det truleg, etter kommunedirektøren sitt syn, ikkje vere avgjerande å få til ei sentralisert utdanning. På sett og vis, spesielt samanlikna, men andre distriktskommunar har vi høgskular og universitet innan rimeleg avstand. Vidaregåande skuletilbodet både i Bergen og på Voss er og godt utbygd.

Det vi må arbeide aktivt for at det skal vere lærlingplassar og praksisplassar i Vaksdal. Tenestestadane våre må ta ansvar for dette saman med privat næringsliv. Og Vaksdal kommune må, etter kommunedirektøren sitt syn, vere ein aktiv pådrivar for at skuleelevar og studentar skal kunne få praksis i vår kommune.

Utvalet åtvarar mot å tru at det finns «eit svar» på demografiutfordringane i distrikta som aleine kan snu utviklinga. Utvalet meiner eit breitt spekter av tiltak må til, mellom anna innafor samferdsel, helsetenester, utdanning (praksisplassar) og bustadmarknaden. Dei foreslå også eit program for utprøving av nye tiltak i distriktpolitikken, der tiltaka blir prøvd ut i eit utval kommunar og evaluert før dei eventuelt blir innført i stor skala.

Dei direkte utfordringane knytt til «eldrebølga», fleire eldre i høve talet personar i yrkesaktiv alder, må først og fremst løysast på nasjonalt nivå etter utvalet sitt syn. Lokalt må ein i tillegg arbeide aktivt med tenesteinnovasjon, meir samarbeid på tvers av kommunegrensene og nye måtar å løyse oppgåvene knytt til eldreomsorg og helsetenester på i distrikta. Samstundes peiker utvalet på at utdanningskapasiteten i helse – og omsorgsyрке må aukast, og at inntektssystemet til kommunane må utformast slik at kommunane vert i stand til å handtere utfordringane knytt til «eldrebølgja» økonomisk.

Utvalet kjem i rapporten med døme på kommunar som har laga samfunnsplanar som syner korleis ein kommune i distrikta kan tenkje offensivt og nytt om framtida. Vidare peiker utvalet på at god infrastruktur er, nærast, ein føresetnad for å skape «Bulyst» i distrikta. Slik kommunedirektøren les rapporten er infrastruktur ikkje berre veg og bane, men like mykje god breibandutbygging (fiber).

Ei kort oppsummering av hovudinnhaldet i meldinga kan lesast på denne lenka:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-utredning-om-demografiutfordringer-i-distriktene/id2789581>

